

Τὸ χλωροφόρμιον εἶνε ἀχρὸν καὶ ἐλαϊώδες ὑγρὸν, πυκνότερον τοῦ ὕδατος καὶ μὴ μιγνυόμενον μετ' αὐτοῦ. Τὸ ὑγρὸν τοῦτο ἀνεκαλύφθη ἐν ἔτει 1831 ὑπὸ τοῦ Soubiran, ἀλλὰ τὴν ναρκωτικὴν αὐτοῦ δύναμιν ἐμίλει ἐν ἔτει 1847 ἀνεκάλυψεν ὁ Flourens. Ὁ πρῶτος χειρουργὸς οὕτως ἔκαμε χρῆσιν τοῦ χλωροφόρμιου ἐν τινι ἐγχείρησιν ἦτο ὁ Simpson ἐξ Ἑδιμβούργου, κατὰ νοέμβριον τοῦ 1847. Ἐκτοτε ἡ χρῆσις τοῦ χλωροφόρμιου κατέστη τοσοῦτον γενικὴ, ὥστε σήμερον ἀνεῖν τοῦ μέσου τούτου οὐδεμίαν σπουδαίαν ἐγχείρησιν δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ. Ἡ ἀνεκάλυψις λοιπὸν τοῦ εὐεργετικωτάτου τούτου διὰ τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα μέσου πρέπει νὰ θεωρῇται ὡς ἐν τῶν μεγίστων κατορθωμάτων τῆς ἐπιστήμης.

Τὸ πρῶτον ἀποτέλεσμα τῆς ναρκωτικῆς δυνάμεως τοῦ χλωροφόρμιου εἶνε ἡ παράλυσις τῆς αἰσθήσεως ἥτοι ἡ ἀναισθησία. Ἡ ἐνέργεια αὕτη ἐξακολουθεῖ ἐπὶ τοῦ πνεύματος, διότι ἡ αἰσθησις ἐν γένει εἶνε μία τῶν ἐκφάνσεων τῆς πνευματικῆς δυνάμεως· ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο, ὃν εἰσέτι δὺςλυτον καὶ σκοτεινὸν, ἠρξέται τινὸς διασαφήσεως.

Δύο μεγάλοι ἐνέργειαι προσέχονται ἐκ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, αἰσθησις καὶ κίνησις. Διὰ τῆς αἰσθήσεως δεχόμεθα τὰς ἐξωτερικὰς ἐντυπώσεις, διὰ δὲ τῆς ἐπὶ τῶν μυῶν ἐπενεργείας ἐκδηλοῦμεν τὴν ἡμετέραν θέλησιν ἥτοι ἐπενεργοῦμεν ἐπὶ τῶν ἐκτὸς ἡμῶν αὐτῶν ἀντικειμένων. Ἄν μὴ νόσος τις ἢ δηλητήριον ἐπιδρῶν ἐφ' ἡμῶν, ἡ θέλησις, τ. ἔ. τὸ πνεῦμα, ἐνεργεῖ διὰ τῆς σπονδυλικῆς στήλης ἐπὶ τῶν μυῶν καὶ παράγει κίνησιν· ἀλλ' ὁ ὅρος οὗτος δὲν εἶνε ἀπολύτως ἀναγκάσιος, διότι παρετήρηθη λ. χ. ἐπὶ παρὰ τοῖς ζώοις, καὶ μετὰ τὴν ἀποκοπὴν τῆς κεφαλῆς αὐτῶν, τὸ νευρικὸν σύστημα τοῦ νωτιαίου μυελοῦ δύναται αὐτοτελῶς νὰ παράγῃ κίνησιν. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὑπάρχει μὲν κινητικὴ ἐνέργεια, ἀλλ' οὐδεμίαν αἰσθησις. Τοῦτο ἐπιβεβαιούται καὶ διὰ παθολογικῶν παρατηρήσεων, διότι ἐν ἐκάστῃ διαταραγῇ τοῦ πνεύματος παρουσιάζονται συμπτώματα διαταραγῶν τῶν αἰσθήσεων καὶ ἀντιστρόφως. Καὶ ὅσκις παρὰ τινι ἀσθενεῖ παρατηροῦμεν σπουδαίας τῶν αἰσθήσεων διαταραγὰς, δυνάμεθα, ἂν τὰ νεύρα δὲν εἶναι προσβεβλημένα, μετὰ βεβαιότητος νὰ συμπεράνωμεν ὅτι εἶνε βεβλαμμένον τὸ κεντρικὸν νευρικὸν σύστημα, εἰς τοσοῦτον μόνον βαθμὸν ὥστε ἡ συνείδησις παραμένει.

Ἐνταῦθα συμφωνοῦσιν ἡ τε ἀνατομία καὶ ἡ φυσιολογία μετὰ τῆς παθολογίας. Ζῶα τινὰ κέκτηνται ὀλίγην ἢ οὐδεμίαν αἰσθησιν· ταῦτα ἀνέγκουσιν εἰς τὰς ἡμέρας ἀνεπτυγμένους τῆς· ἡ νοημοσύνη των εἶνε ἐλαχίστη καὶ ἡ αἰσθητικὴ των δύναμις εἶναι ὡσαύτως ἀνάλογος πρὸς τὴν νοημοσύνην των. — Ἀφ' ἑτέρου εὐρίσκομεν παρὰ τοῖς νοημονεστέροις ζώοις μείζονα αἰσθητικὴν δύναμιν, μέχρις οὗ ἀφικνούμεθα εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὸ τὴν ὑψίστην διανοητικὴν καὶ αἰσθητικὴν ἀνάπτυξιν κέκτημενον ζῶον. Ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ ἄνθρωπῳ εὐρίσκομεν φυλετικὰς διαφορὰς τοιαύτας, ὥστε αἱ νοημονέσταται φυλαὶ κέκτηνται συγχρόνως καὶ τὴν μεγίστην αἰσθητικὴν ἀνάπτυξιν.

Δὲν εἶνε δὲ καὶ θαυμαστόν, ὅτι ὑφίσταται τοσοῦτον στενὴ συγγένεια μεταξὺ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς αἰσθητικῆς δυνάμεως. Διότι οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ ἐπιρροὴ τῆς αὐτοτελούς ἀναπτύξεως τοῦ πνεύματος, ἥτις ἐξαργύεται ἐκ τοῦ οργανισμοῦ τοῦ ἐγκεφαλοῦ, εἶνε ὅμως βέβαιον, ὅτι πᾶσαι ἡμῶν αἱ γνώσεις προέρχονται ἐκ τῶν διὰ τῶν αἰσθήσεων λαμβανόμενων ἐξωτερικῶν ἐντυπώσεων καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ ἐγκεφαλοῦ ἐπιδράσεως αὐτῶν. Τὸ πνεῦμα εἶνε οὕτως εἰπεῖν τὸ προῖόν τῶν δύο τούτων παραγόντων, αἱ δὲ ἐντυπώσεις ἡμῶν ἐκ τοῦ περιβάλλοντος ἡμᾶς κόσμου, εὐρύνονται καὶ γονιμοποιοῦνται διὰ τῆς αὐτοτελούς ἐνεργείας τοῦ πνεύματος, ἀποτελοῦσιν τὴν ἀτομικὴν προσωπικότητα. Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ εἰπώμεν ὅτι ἐκτὸς τῆς ἀνατομίας, τῆς φυσιολογίας καὶ τῆς παθολογίας ἐπιβεβαιῶν καὶ ἡ ψυχολογία τὴν στενοτάτην συγγένειαν μεταξὺ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς τῶν αἰσθήσεων ἐνεργείας.

Διὰ ταῦτα, τὰ δηλητήρια ἄτινα ἐπιδρῶσιν ἐπιβλαβῶς ἐπὶ τῆς νοημοσύνης, βλάπτουσιν ipso facto καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν αἰσθήσεων.

ὑπὸ τὴν ἔσφιιν ταύτην τὸ οἶονπνευμα δὲν διαφέρει τοῦ χλωροφόρμιου. Ὅταν ἡ δι' οἶονπνεύματος μέθῃ εὐρίσκεται εἰς τὸ πρῶτον αὐτῆς στάδιον, παρατηροῦμεν ἤδη σημαντικὴν ἡλιττωμένην τὴν ἐνέργειαν τῶν αἰσθήσεων· ἀλλὰ κατὰ τὸ στάδιον τοῦ ληθαρίου ἡ ἐνέργεια αὕτη ἐκλείπει παντελῶς, ἀκριβῶς ὅπως ἐν τῇ τελευταίῳ σταδίῳ τῆς χλωροφόρμισης. Ἡ διὰ τοῦ χλωροφόρμιου λοιπὸν καὶ ἡ διὰ τοῦ οἶονπνεύματος μέθῃ ἀκολουθοῦσιν ἀμφοτέραι παραλήλους γραμμάς· ἐπομένως δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν καὶ ἐν τῇ χλωροφόρμιση πρῶτον στάδιον τῆς μέθης καὶ δευτέρον στάδιον τοῦ ὕπνου εἴτε τοῦ ληθαρίου.

Κατὰ τὰς πρώτας εἰσπνοὰς ὁ χλωροφορμιζόμενος καταλαμβάνεται ὑπὸ σκοτοδινίας καὶ ἡ δύναμις τῆς δράσεώς του ἐλαττοῦται. Ἡ κατάστασις αὕτη ἐπιτείνεται, καθ' ὅσον ἐξακολουθοῦσιν αἱ εἰσπνοαὶ τοῦ χλωροφόρμιου, καὶ αἱ ἰδέαι τοῦ ἀσθενοῦς συγχέονται. Ὁ ἀσθενὴς ἀκούει τὰ λεγόμενα καὶ ἀποκρίνεται πρὸς πάσας τὰς ἀπευθυνόμενας αὐτῷ ἐρωτήσεις, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ποιεῖ ὡς ὁ μεθύνων. Καὶ τὸ ἐλάχιστον ἐμποεῖ αὐτῷ ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν (ἡ φιλοτιμία του προσβάλλεται διὰ τὸ παραμυθρὸν), ἡ

κρίσις τοῦ ἀφανίζεται, ὁ ἀσθενὴς ἀπαγγέλλει καὶ τὰς πλέον ἀσημάντους καὶ πεζὰς ἀποκρίσεις του μετὰ θεατρικοῦ πάθους, τοῦδ' ὅπερ ἐμποεῖ ἀσχημοτάτην ἐντύπωσιν· ἀκολουθῶς αἱ ἰδέαι του γίνονται ἐντελῶς συγκεχυμέναι, ὁ συνειρμὸς τῶν ἰδεῶν καταστρέφεται, ὁ ἀσθενὴς παραλτρῆ, ἡ κρίσις καὶ ἡ θέλησις του ἀφανίζονται παντελῶς. Ἡ κατάστασις αὕτη εἶνε τὸ στάδιον τοῦ ὕπνου μὲ ὄνειρα, ὁμοιάζοντος ἀκριβῶς πρὸς τὸν συνήθη ὕπνον.

Ὅταν τὸ ὑπὸ τῶν πορωδῶν μεμβρανῶν τῶν πνευμόνων ἀπορροφῇ τὸ χλωροφόρμιον μεταβῇ εἰς τὸ αἷμα, τότε ἡ μὲν ἐνεργητικὴ διασκεπτικὴ δύναμις, ἥτις προϋποθέτει προσοχὴν καὶ βούλησιν, ἐκλείπει, ἡ νοημοσύνη ὅμως παραμένει. Ὁ ἀσθενὴς ἐξακολουθεῖ εἰσέτι νὰ συλλαμβάνῃ ἰδέας, ἀρχαῖαι ἀναμνήσεις ἀνακύπτουσιν ἐνίοτε δὲ μάλιστα ἡ μνήμη παρελθόντων γεγονότων παραδόξως δύνεται. Ὁ ἀσθενὴς ὁμιλεῖ αἰφνης εἰς ξένην τινὰ γλῶσσαν, τὴν ὅποιαν πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἐκμάθῃ καὶ ἀπομαθῇ, ἀνακαλεῖ δὲ εἰς τὴν μνήμην του παλαιὰς ἱστορίας, αἱ ὅποιαι ἀπο πολλοῦ χρόνου εἶχον ἀφανισθῇ ἐκ τῆς μνήμης του· ἡ αἰφνηδὴς ἐπερχομένη αὕτη δρῦτης τοῦ μνημονικοῦ εἶνε τοσοῦτω μᾶλλον ἐνδιαφέρουσα, καθ' ὅσον παρουσιάζεται πολλαῖς καὶ εἰς τινὰ εἶδη πνευματικῆς διαταραγῆς συνοδευομένης ὑπὸ παντελούς ἀπωλείας τῆς ἐνεργητικῆς μνήμης.

Εἰ καὶ ἡ ἀναισθησία ἐπέρχεται ταχέως μετὰ τὴν χρῆσιν τοῦ χλωροφόρμιου, δὲν δύναται ὅμως νὰ παρουσιασθῇ πρὸ τῆς ἀπωλείας τῆς μνήμης, ἐκ τούτου δὲ προέρχονται πολλαῖς ἀλλόκοτα ἀποτελέσματα. Ὅτω λ. χ. ἂν ὁ ἱατρὸς ἀρχίσῃ τὴν ἐγχείρησιν πρὶν ἢ ἀφανισθῇ ἡ μνήμη, τότε ὁ ἀσθενὴς φωνάζει καὶ παρακαλεῖ νὰ ἀναβληθῇ ἡ ἐγχείρησις μέχρις οὗ ἐπέλθῃ παντελής ἀναισθησία. Ὁ ἱατρὸς, κρίνων ἐκ τῶν κραυγῶν καὶ τῶν σφοδρῶν σπασμωδικῶν κινήσεων, ἂς ἐκτελεῖ ὁ ἀσθενὴς κατὰ τὴν ἐγχείρησιν, νομίζει ὅτι τὸ χλωροφόρμιον δὲν ἐνήργησε, καὶ ὅμως ὁ ἀσθενὴς ἀφυπνιζόμενος οὐδεμίαν γνῶσιν ἔχει τῶν συμβάντων.

Εἶνε ἀρὰ γε τοῦτο πραγματικὸς πόνος, ὅστις οὐδὲν ἔχον ἀφίνει ἐν τῇ μνήμῃ; Ἡ ἀπόκρισις εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο εἶνε δυσκολότερα ἢ ὅτι ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται. Ἀς φαντασθῶμεν σφοδρὸν τινα καὶ διαπεραστικὸν πόνον, διαρκοῦντα περίπου ἐν πρωτόλεπτον. Ὁ ἀσθενὴς ἀναμφιβόλως αἰσθάνεται πραγματικῶς τὸν πόνον τοῦτον κατὰ τὸ πρωτόλεπτον· ἀλλ' ἐὰν ὁ πόνος οὗτος ἀμέσως ἡφανισθῇ ἐκ τῆς μνήμης, ὁ ἀσθενὴς ἀγνοεῖ ὅτι ἡσθάνθη τὸν πόνον καὶ ὑπέστη ἐν γένει τὴν ἐγχείρησιν.

Ἐν τῇ χρῇσι τοῦ χλωροφόρμιου ὁ ἱατρὸς σφείλει νὰ λαμβάνῃ πάντοτε ὑπ' ὄψιν τὴν κράσιν τοῦ ἀσθενοῦς. Ἄν οὗτος εἶνε θαρραλέος, ἀνδρείος καὶ ἀποφασιστικὸς, ἡ ἀναισθησία δὲ ἐπέλθῃ ταχέως καὶ ἡ ἐγχείρησις δ' ἀποβῇ καλῶς. Ἄν ὅμως τοῦναντίον ὁ ἀσθενὴς ἔχει φόβον πρὸς τὴν ἐγχείρησιν, τότε ἀπαιτεῖται μεγάλη περίσκεψις καὶ προσοχή, διότι εἰς τοιαύτας περιπτώσεις ἐπέρχεται πολλαῖς λιποθυμίας τοῦ ἀσθενοῦς.

Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ ὑπὸ φόβου κατεχόμενος ἀνίσταται ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ χλωροφόρμιου, τοῦ ὁποίου τότε πρέπει νὰ γείνη πολὶ δαψιλεστέρα χρῆσις ἢ κατὰ τὸ σῆμα. Τὸ χλωροφόρμιον βεβαίως διατηρεῖ τὴν δύναμιν καὶ δραστηριότητά του, ἀλλ' ἡ ταραχὴ τοῦ ἀσθενοῦς παρέχει αὐτῷ τὴν δύναμιν ν' ἀντιστῇ εἰς τὴν μεθυστικὴν τοῦ μέσου ἐπίδρασιν, ὡς ἂν εἰ ἡ θέλησις οὕτως εἰπέεν συνεκεντροῦτο καὶ συνετείνετο ὅπως ἀντιστῇ εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ δηλητηρίου ἐπὶ τῶν νευρικῶν κέντρων. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ κατὰ τὴν πόνον τοῦ οἶονπνεύματος. Ὅστις ἔχει τὴν θέλησιν νὰ μὴ μεθυσθῇ, δύναται νὰ πῇ μεγάλην ποσότητα οἶονπνεύματος, χωρὶς νὰ μεθυσθῇ. Ἐπὶ τέλους ὅμως ἡ θέλησις ἡττάται καὶ ὁ ἄνθρωπος πίπτει κατὰ τῆς μεθυσμένου, ἀλλὰ χωρὶς νὰ αἰσθάνῃ προηγουμένως τὴν εὐθυμίαν καὶ τὴν ἔκτακτον ἐκείνην ζωηρότητα ἣν αἰσθάνεται ὁ ἐκουσίως παραδιδόμενος εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ οἶονπνευματώδους ποτοῦ.

Τοιοῦτοτρόπως εὐρίσκομεν ὑπὸ τὴν ἐπενέργειαν τοῦ χλωροφόρμιου ἀνταγωνισμὸν τινα μεταξὺ τῶν διαφόρων διανοητικῶν δυνάμεων — ἀφ' ἑνὸς τῶν βουλευτικῶν ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν ἀποραιρέτων. Αἱ τελευταῖαι αὗται ἀφανίζονται βραδύτατα· ἡ διαταραχθεῖσα ἢ καταστραφεῖσα ἀλληλουχία τῶν ἰδεῶν ἀκολουθεῖ τὴν συνηθῆ πορείαν τῆς, συνδέσεις ἰδεῶν ἐξακολουθοῦσιν εἰσέτι. Ἐξωτερικαὶ ἐντυπώσεις τηροῦνται εἰσέτι ἐν τῇ μνήμῃ, ἐκάστη δὲ διεγείρει μακρὰν σειράν ἰδεῶν. Ἐπειδὴ ἡ αἰσθησις τῆς ἀκοῆς παραλύεται τελευταία, ὁ ἀσθενὴς ἀκούει ἐκάστην λέξιν καὶ σκέπτεται ἐπ' αὐτῆς, ἐνῶ αἱ λοιπαὶ τὸ αἰσθητικὸν οὐδὲν ἐνεργοῦσι. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει κατὰ τὸν συνηθῆ ὕπνον σπανιώτατα μὲν παρὰ τοῖς ἡλικιωμένοις, συγχότατα δὲ παρὰ τοῖς παισὶν. Πράγματι εἰς τὰ παιδιά ὑπάρχει σχεδὸν πάντοτε ἐλαφρὸς τις βαθμὸς ὑποβλατικῆς καταστάσεως. Τὸ παιδίον ὁμιλεῖ καὶ γελᾷ, πολλαῖς δὲ ὅταν φοβηθῇ, φωνάζει ἐνῶ κοιμᾶται. Εἰς τὴν πορείαν τῶν ἰδεῶν του δυνάμεθα νὰ δώσωμεν διάφορον τροπὴν διὰ καλῶν λόγων, χωρὶς νὰ τὸ ἐξυπνίζωμεν. Ὅταν ἀφυπνισθῇ τὸ παιδίον, πᾶσα ἀνάμνησις τῶν λόγων ἡμῶν εἶνε ἐξηλειμμένη ἐκ τῆς μνήμης του. Ἡ μέθοδος αὕτη ἐδοκιμάσθη καὶ εἰς διαταραγὰς τοῦ πνεύματος, πρὸς ἀποτροπὴν τῶν ζοφερῶν σκέψεων μελαγχολικῶν καὶ ὑποχονδριακῶν ἀνδρώπων.